

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Eduskunta

Asiantuntijakutsunne 5.9.2014, HE 00/2014 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2015 talousarvioksi erityisesti teemana STM:n hallinnonala

Kuntatalouden tila ja valtion talousarvioesitys vuodelle 2015

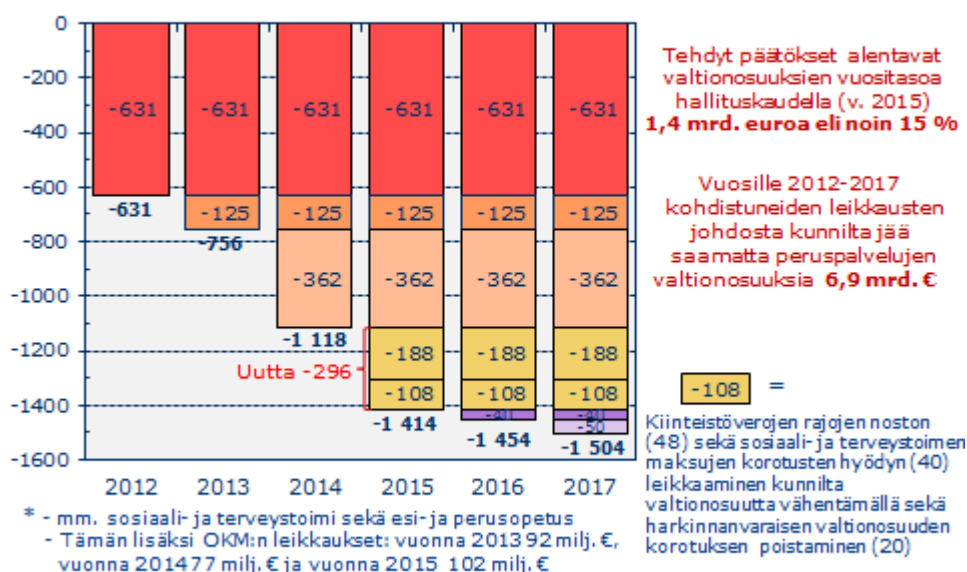
Suomen kansantalouden kasvunäkymät vuodelle 2015 ovat erittäin epävarmat. Valtiovarainministeriön mukaan BKT kasvaa tuolloin 1,2 prosenttia, mutta viennin odotetusta piristymisestä ja suhdannekäänteestä ei näy vielä minkäänlaisia merkkejä. Samaan aikaan kotimarkkinoiden luottamus tulevaan on heikkoa ja työttömyyden ennakoitaan pysyvän korkealla.

Heikko taloustilanne ja väestön ikärakenteen muutoksesta johtuva kuntapalvelujen kysynnän kasvu välittyvät kuntatalouteen verotulojen vaimeana kasvuna sekä kuntien menojen tuloja korkeampana kehityksenä. Myös kuntien velkaantuminen on ollut voimakasta johtuen ensisijaisesti suurista investointi- ja peruskorjaustarpeista.

Lähivuosien talouskehitys ei ole tuomassa helpotusta kuntatalouteen vaan kuntien ja kuntatalouden tulevaisuudennäkymät ovat erittäin haasteelliset. Samalla kuntien keskinäiset erot talouskehityksessä eriytyvät entisestään.

Kuntatalouden tilannetta ovat painaneet viime vuosina myös merkittävät valtionosuusleikkaukset, kun maan hallitus on sopeuttanut valtion taloutta leikkaamalla kuntien peruspalvelujen valtionosuutta 1,4 miljardilla eurolla hallituskauden aikana vuosina 2012 - 2015. Yhdessä opetus- ja kulttuuritoimen leikkausten kanssa kuntien valtionosuusleikkaukset nousevat jo yli 1,5 miljardin euron. Sen kompensoimiseksi kuntien tulisi korottaa kunnallisveroa keskimäärin 1,6 % - yksikköä. Laskennallinen korotustarve vaihtelee 0,7- 2,7 % - yksikön välillä.

Vuosien 2012-2017 leikkaukset kuntien peruspalvelujen* valtionosuuteen, milj. €

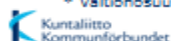
Tästä vuodelle 2015 ajoittuvaa leikkausta on budjettiesityksen mukaan 296 milj. euroa, kun peruspalvelujen aiemmin päätettyyn valtionosuusleikkaukseen otetaan mukaan myös kiinteistöverojen rajojen noston ja sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksujen hyödyn leikkaaminen kunnilta sekä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen poistaminen. Peruspalvelujen valtionosuusprosentti alenee noin 25 %:iin.

Peruspalvelujen valtionosuusprosentti v. 2015

- Prosenttiin vaikuttavat muutokset

Prosentti v. 2014			29,57
	milj.€	pros.yks.	
• Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen	724	- 2,88	
» Siirto tasaukseen (135 €/asukas)			
• Aiemmin sovitut leikkaukset	188	- 0,73	
• Ammattikorkeakoulusiirto	164	- 0,64	
• Sote-asiakasmaksujen korotuksen tuloutus valtiolle	40	- 0,16	
• Turvakotitoiminnan siirto valtion vastuulle	4	- 0,02	
• Harkinnanvaraisen vos-korotuksen lopetus	20	- 0,08	- 4,51
• Jäteveron tuoton siirto vos-prosenttiin	70	+ 0,27	
• Vanhuspalvelulain velvoitteet (54,3 %)	(51)*	+ 0,05	
• Lastensuojelulaki ja muu sos- ja terv.huolto (50 %)(15)*		+ 0,04	+ 0,36
Muutos yhteensä			- 4,15
Prosentti v. 2015			25,42
- Kiinteistöveron korotuksen tuotto n. 50 milj € peritään kunnilta muuta kautta			

* Valtionosuusvaikutuksesta osa perushinnoissa, loput prosentissa

Kuntaliitto on erittäin huolestunut valtion vetäytymisestä peruspalvelujen rahoituksesta ja valtio-/kuntasuhteessa vakiintuneen rahoitusperiaatteen toteutumisesta. Rahoitusperiaatteen mukaisesti valtion tulee varmistaa kuntien tosiasialliset taloudelliset edellytykset selvitä tehtävistään kohtuullisella vero- ja maksurasituksella. Kuntaliiton mielestä perustuslakivaliokunnan tulisi arvioida valtionosuusesitystä rahoitusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta.

Ilman vuosille 2012–2017 ajoittuvia valtionosuusleikkauksia kuntatalous olisi nyt kokonaisuudessa tasapainossa.

Kuntien valtionosuudet painuvat negatiivisiksi vuonna 2015 jo toista vuotta peräkkäin. Samalla kun valtionosuuksia leikataan, kuntien tehtäviä lisätään, vaikka niitä tulisi vähentää rakennepoliittisen ohjelman lupauksen mukaisesti.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan hallituksen budjettiesitys kiristää kuntataloutta ensi vuonna 218 milj. euroa tähän vuoteen verrattuna. Kuntaliiton arvio valtion toimenpiteiden vaikutuksesta kuntatalouteen on huomattavasti VM:n arviota synkempi. Uusien tehtävien ja velvoitteiden säätäminen lisäävät kunnissa paineita korottaa kunnallisveroja sekä kiihdyttävät kuntien velkaantumista.

Tänä vuonna kuntatalouden tulos kuitenkin laskennallisesti vahvistuu, vaikka tulojen kehitys on heikkoa ja menopaineet pysyvät korkeina. Näennäinen tulosparannus johtuu siitä, että kuntien tulee yhtiöittää kilpailutetuilla markkinoilla olevia toimintojaan. Näitä ovat erityisesti vielä liikelaitoksina toimivat kuntien energia- ja satamalaitokset. Yhtiöittämisestä kertyy kunnille kertaluonteisesti noin 1-1,4 miljardia euroa myyntivoitoina kirjattavia satunnaisia tuloja.

Samalla näiden energia- ja satamalaitosten varat ja velat siirtyvät uusiin yhtiöihin, mikä keventää muodollisesti kuntien taloutta. Tosiasiallisesti kuntakonsernissa kuntien tilanne päinvastoin kiristyy, kun näiden liikelaitosten tuloutukset kuntaan alentuvat pysyvästi aiempaan verrattuna. Yhtiöittämisen pysyvä vaikutus kuntatalouteen arvioidaankin hieman kuntataloutta heikentäväksi.

Valtion ensi vuoden budjetin liitteenä olevan Peruspalvelubudjetin 2015 mukaan kuntien menojen kasvu jatkuu tulojen kasvua nopeampana. Kuntatalouden kestävyys turvaaminen edellyttääkin rakennepoliittisen ohjelman täysimittaista toimeenpano ja uusia toimia sekä kunnilta että valtiolta talouden sopeuttamiseksi ja tuottavuuden parantamiseksi.

Haasteellista tässä tilanteessa on se, että hallituksen kaavailemat toimet kuntatalouden alijäämän kattamiseksi vaikuttavat onnistuessaankin kuntien menokasvua hidastavasti vasta pidemmän ajan kuluttua, mutta heikosta talouskehityksestä, valtionosuusleikkauksista ja palvelujen kysynnästä aiheutuva kuntatalouden heikkeneminen jatkuu ja syvenee jo lähivuosina.

Erityishuomioita STM:n hallinnonalaan liittyen.

40 milj. euron valtionosuusleikkaus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin liittyen.

Kuntaliitto paheksuu 40 miljoonan euron valtionosuusleikkausta, joka perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen nostamiseen vastaavalla summalla. Lain voimaantulon aikataulusa ei ole otettu huomioon kuntien talousarviokäsittelyyn liittyvää aikataulua.

Sosiaalihuoltolaki

Kuntaliitto toteaa, että laki voimaantullessaan aiheuttaa moninkertaiset kustannukset hallituksen esityksessä arvioituun ja kehyksessä varattuun summaan (32 miljoonaa euroa) verrattuna. Lakiehdotuksessa on useita kohtia, joiden kustannusarviointi on liian alhainen. Erot johtuvat esimerkiksi siitä, että uuteen subjektiiviseen oikeuteen liittyvän palvelukysynnän kasvu on arvioitu alhaiseksi tai siitä että lisäkustannuksiksi on arvioitu pelkät palkat sivukuluineen, eikä ole otettu huomioon lainkaan esimerkiksi tila- laite- matkustus tai yleishallinnon kustannuksia. Lisäksi lakiehdotuksessa on arvioitu useassa kohden, että siirto erityislaista yleislakiin ei lisää kustannuksia. Kuntaliiton mielestä pykälien siirto yleislakiin aiheuttaa lisääntyvää palvelujen kysyntää ja lisäkustannuksia.

Kuntaliiton - ja lakiesitykseen liittyvien useiden lausuntojen - mukaisesti lain voimaantuloa tulisi lykätä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain yhteydessä tehtäväksi. Ellei tämä ole mahdollista, tulisi pykälien kustannusvaikutukset arvioida uudelleen ja muuttaa lakiesityksen sisältöä siten, että se olisi kustannuksiltaan korkeintaan 32 miljoonaa euroa, mikä valtiontalouden kehyksissä on tähän varattu.

Päivystysasetus

Päivystysasetuksen aikataulun osalta Kuntaliitto huomauttaa, että laki olisi syytä panna toimeen järjestämislain yhteydessä ja sen mukaisessa aikataulussa. Uuden päivystysasetuksen toteuttaminen nykyiseen palveluverkkoon ei ole tarkoituksenmukaista.

Toimeentuloturva

Toimeentuloturvaan liittyvät esitetyt lakimuutokset ovat ristiriidassa hallituksen tekemän perusturvauudistuksen periaatteiden kanssa. Nykyinen hallitus on tavoitellut nimenomaan perusturvajärjestelmän kehittämistä siten, että perusturva turvaisi nykyistä paremmin ihmisen välttämättömät elinkustannukset. Nyt käsittelyssä olevat toimeentulotukilakiin esitetyt muutokset vaikuttavat kaikki omalta osaltaan päinvastaisesti pienentäen ensisijaisen perusturvajärjestelmän ja viimesijaisen toimeentulotuen välistä tasoeroa lisäten samalla perustoimeentulotuen kustannuksia.

Lasten kotihoidon tuki

Lasten kotihoidon tuen puolittamiseen vanhempien kesken aiheuttaa varhaiskasvatuspalvelujen kysynnän kasvua. Tästä aiheutuvat kustannukset on jätetty kokonaan arvioimatta. Kuntaliiton arvion mukaan päivähoitopalvelujen kustannusten kasvu etuusmuutoksesta johtuen on noin 150 - 200 miljoonaa euroa vuodessa.

Turvakotitoiminnan siirtäminen valtiolle

Turvakotitoiminnan siirtäminen valtion vastuulle toteutettiin leikkaamalla kuntien valtionosuuksia arvioiduista kustannuksista 50 prosentilla. Kuntaliiton mielestä oikea leikkausprosentti olisi ollut voimassa olevan valtionosuusprosentti.

Rakennepoliittinen ohjelma ja sen perusteella tehtävät valtionosuusleikkaukset

Kuntaliitto paheksuu rakennepoliittisen ohjelman ja siinä mainittujen kuntien tehtävien/velvoitteiden vähentämisellä tehtäviä valtionosuusleikkauksia. Oletetut säästöt perustuvat oletuksiin toiminnan välittömistä muutoksista, joiden toteutumista Kuntaliitto pitää epätodennäköisenä budjettivuoden aikana. Esimerkkinä päivystysasetus ja suun terveydenhuollon säästötoimet, jotka eivät tule aiheuttamaan säästöjä ainakaan budjettivuonna 2015. Muutkin esillä olleet tehtävien/velvoitteiden vähennykset ovat kustannusarvioiltaan ylimitoitettut, kuten vanhusten laitoshoidon vähentäminen, kelpoisuusehtojen väljentäminen sekä sähköisen potilasarkistoinnin käyttöönotto.

Kaste-, koulutus- ja tutkimusmäärärahojen leikkaaminen

Kaste-määrärahojen heikentää kuntapalvelujen kehittämistä. Leikkaus tilanteessa, jossa on kova tarve kehittää vaihtoehtoisia toimintatapoja, tuntuu ajoitukseltaan epäonnistuneelta.

Kuntaliitto on huolissaan valtionosuusleikkauksista, jotka liittyvät lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen sekä tutkimukseen ja kehittämiseen. Sekä kouluttaminen että tutkimustoiminta ovat osa-alueita, joiden tulevaisuus tulisi perustua jatkossakin valtion erillisrahoitukseen, eikä asia saisi olla kuntien rahoitettavana.

Työmarkkinatuen kuntien kasvava rahoitusvastuu

Kuntien vastuu kasvaa erityisesti vaikeasti työllistettävistä kun työmarkkinatuen rahoitusvastuuta siirretään yhä enemmän kunnille.

Kuntaliitto ei hyväksy tehtyä esitystä ja vaatii, että kuntien kasvavat kustannukset korvataan täysimääräisesti. (Liite 1.)

SUOMEN KUNTALIITTO

Reijo Vuorento
apulaisjohtaja

Tero Tyni
erityisasiantuntija

Liite 1. Kuntien lisääntyvä vastuu työmarkkinatuen rahoituksesta

Kuntien lisääntyvä vastuu työmarkkinatuen rahoituksesta

Yleistä

Hallituksen esityksellä toteutetaan Jyrki Kataisen hallitusohjelmaan kirjattu työvoiman palvelukeskusten toimintamallin lakisääteistäminen ja valtakunnallistaminen. Valmisteilla olevaan hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus työttömyysturvalain muuttamisesta työmarkkinatuen rahoitusvastuuta koskevilta osin. Ehdotettu muutos liittyy valtioneuvoston 21.3.2013 tekemään kehyspäättökseen 2014 - 2017, jonka mukaan kuntien roolia ja vastuuta pitkäaikaistyöttömien aktiivisessa hoidossa korostetaan.

Esityksessä työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos organisoisivat yhdessä monialaista yhteispalvelua tarvitsevien työttömien palvelut työllistymisen kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Lisäksi esitykseen liittyy kiinteästi työttömyysturvalakiin tehtävien muutosten lakiehdotus, minkä mukaan kuntien maksettavaksi tulisi työmarkkinatuesta puolet niiden henkilöiden osalta, jotka olisivat saaneet työmarkkinatukea työttömyyden perusteella 300–999 päivää ja 70 % niiden henkilöiden osalta, jotka olisivat saaneet työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 1000 päivää.

Budjettiriihen linjausten mukaisesti valtio korvasi uudistuksesta kunnille aiheutuvia kustannuksia 75 miljoonalla eurolla muuttamalla yhteisöveron jako-osuutta kuntien eduksi. Kompensaatio kanavoitaneen kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta työmarkkinatuen mak-suosuuksia vastaavassa suhteessa.

Työmarkkinatuki uudistuksen kustannusvaikutukset kunnille

Työmarkkinatuen rahoitusvastuun siirron valtiolta kunnille on arvioitu lisäävän kuntien menoja 150 miljoonaa euroa. Samalla valtio säästää vastaavan summan. Tosiasiallisesti kustannukset tulevat olemaan kunnille merkittävästi suurempia.

Hallituksen esitysluonnoksessa on lähdetty siitä, että sekä kunnat että valtio maksavat kumpikin 50 % työmarkkinatukikuluista 300–999 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden osalta ja 1000 päivän jälkeen kuntien osuus nousee 70 %iin. Nykyinen kustannusvastuu siis laajenee 50 prosenttiin 300–499 pv osalta (kokonaan uusi kohderyhmä) ja tämän kustannusvaikutus on TEM:n arvion mukaan 90 miljoonaa euroa. 500–999 päivää työmarkkinatukea saaneiden osalta kustannusvastuu säilyisi ennallaan 50 prosentissa. Kuntien nykyinen kustannusvastuu lisääntyy yli 1000 pv työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden osalta 50 prosentista 70 prosenttiin. TEM:n arvion mukaan tämän kustannusvaikutus on 60 miljoonaa euroa. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta työmarkkinatuen maksaa valtio kokonaisuudessaan.

Näillä oletuksilla kuntien kustannusvastuu työmarkkinatuesta siis lisääntyy 150 miljoonaa euroa ja valtio säästää vastaavan summan. Kustannukset on laskettu Kelan arvion pohjalta, joka on nykytilanteessa epärealistisen optimistinen työttömyyskehityksen suhteen. Varsinaisia laskentapohjia ei näillä pohjaluvuilla ole esitelty. Päivärajat tuotiin TEMissä hallituksen esitysluonnokseen viime tingassa työryhmävalmistelun ulkopuolelta.

Jos valtio siirtää työttömien perusturvaan kuuluvan työmarkkinatuen rahoitusvastuuta kunnille, eivät kunnat voi välttää maksuvastuutaan. Kunnat voivat aktivoinnilla siirtää osan työmarkkinatukikuluista takaisin valtiolle, mutta tällöin kuntien on rahoitettava aktivointitoimia merkittävästi enemmän kuin pelkän työmarkkinatukiosuuden maksaminen edellyttäisi. Tällöin ei myöskään valtion säästötavoite toteudu, koska työmarkkinatuen rahoitusvastuu on aktiivitoimien ajalta kokonaisuudessaan valtiolla ja valtio myös osaltaan osallistuu aktiivitoimien rahoitukseen.

Vuonna 2014 keskimääräinen työmarkkinatuki on 702 euroa/kk (ilman lapsikorotusta). Vuonna 2015 työmarkkinatuki nousee keskimäärin 705 euroon/kk.

Mikäli kunnat pyrkisivät lisäämään työmarkkinatuen saajien aktivointia niin, että ne eivät joudu maksamaan työmarkkinatukiosuuden rahoitusvastuun laajennuksesta aiheutuvia lisäkustannuksia lainkaan, edellyttäisi se vähintään 30 000 työttömän jatkuvaa aktivointia nykyvoimin lisäksi. Palkkatuetun työn ja kuntouttavan työtoiminnan volyymilisäys tulisi maksamaan kunnille vähintään 300 miljoonaa euroa, mikäli sillä pyritäisiin säilyttämään kuntien työmarkkinatuen rahoitusosuus uudistusta edeltävällä tasolla. Samalla valtio joutuisi panostamaan rahoitusta ko. kohderyhmän aktivointiin merkittävästi nykyistä enemmän ja maksamaan myös työttömien osalta koko aktivointiaikaisen työmarkkinatuen (noin 150 miljoonaa euroa). Tämä skenaario ei kuitenkaan vaikuta nykytilanteessa realistiselta.

Käytännössä kuntien kustannukset tulevat nousemaan merkittävästi arvioidusta, koska työttömyys edelleen kasvaa ja pitkittyy (kasvua kesäkuussa 2014 vuoden takaiseen verrattuna 35 000 työttöntä). Kuntien maksama työmarkkinatukiosuus oli kesäkuussa 2014 yhteensä 19 543 743 euroa/kk ja kesäkuussa 2013 yhteensä 16 190 922 euroa/kk. Kasvua oli siis 17,2 %.

Uudistuksen 150 miljoonan kustannuserä nousee merkittävästi, koska ministeriön laskemat on tehty vuoden 2013 lukujakin merkittävästi alhaisemman arvion pohjalta. Uudistuksen suora kustannusvaikutus olisi kuntien työmarkkinatukikustannusten nousun 17,2 prosentin nykytrendiä mukaillen 2015 luvuilla noin 222 miljoonaa euroa (eli 72 miljoonaa euroa ennakoitua enemmän). Tämän ohella kuntien vastuulle jo aiemmin siirtyneet työmarkkinatukikustannukset kasvavat samaa tahtia. Kuntaliiton tuoreen selvityksen alustavien tulosten mukaan kunnat panostavat jo nyt aktiiviseen työllisyydenhoitoon noin 417 miljoonaa euroa (2013) ja lisäksi rahoittavat työmarkkinatukea 215 miljoonalla eurolla (2013).

Budjettiriihen yhteydessä hallitus päätti kompensoida uudistuksesta kunnille 75 miljoonaa euroa muuttamalla yhteisöveron jako-osuutta kuntien hyväksi. Tämä kanavoitaneen kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta työmarkkinatuen maksuosuuksien mukaisessa suhteessa.

Aktivointitoimia lisäämällä on nykytilanteessa lähes mahdotonta säästää työmarkkinatukikuluissa. Nykyisessä tilanteessa kunnat pystyvät korkeintaan loiventamaan kustannusten kasvutrendiä. Työmarkkinatukimenoja aidosti vähentävien aktiivitoimien järjestäminen maksaa kunnalle vähintään 2 kertaa työmarkkinatuesta kertyneen säästön. Tämän lisäksi aktivoinnista aiheutuu valtiolle ainakin työmarkkinatuen (tai palkkatuen) verran kustannuksia. Uudistus ei kerta kaikkiaan tuo lisäresursseja työllisyydenhoitoon, vaan sitoo kuntien resursseja entistä vahvemmin passiiviturvan rahoitukseen ja lisääntynyt aktivointi kasvattaa myös valtion menoja ellei se johda kestäviin työllisyysvaikutuksiin.

Palkkatukityöllistämisen lisäyksen kustannusvaikutukset

Liitteen mukaisessa esimerkkilaskelmassa on lähdetty ajatuksesta, että työmarkkinatukiuudistuksella on rahoitusvastuun siirron ohella myös työllisyyspoliittisia tavoitteita. Laskelma olettaa, että kunnat lisäävät uudistuksen kohderyhmälle tarjottavia työllistymistä edistäviä palveluja niin, että palkkatuetun työn volyymia kasvatetaan 6000 henkilötyövuotta. Tämä kattaisi noin 30 % uudesta 300-499 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden kohderyhmästä. Jotta yhtälö voisi edes teoriassa toteutua, tulisi muun aktivoinnin ja palkkatukityöllistämisen pysyä vähintään nykytasolla. Työ- ja elinkeinoministeriön talousarviossa ei kuitenkaan ole varauduttu kunnallisen palkkatukityöllistämisen kaksinkertaistamiseen vuoden 2014 tasosta. Myös kuntien omat henkilöstösäästöt vaikeuttavat merkittävästi yhtälön toteuttamista käytännössä.

Laskelmat perustuvat kohderyhmän keskimääräisiin työehtosopimuksen mukaisiin palkkauskustannuksiin kunnissa (avustavat tehtävät), jotka ovat olleet noin 24 400 euroa/htv (146 milj. euroa/vuosi). Valtion maksaman palkkatuen määräksi on arvioitu kohderyhmälle 50 %, eli 12 200 euroa/htv (73 milj. euroa/vuosi). Kunnan kustannukseksi jää siis 12 200 euroa/htv (73 milj. euroa/vuosi). Oletuksena on, ettei palkkatukityöllistämällä korvata merkittävästi kuntien muuta työsuhteessa olevaa henkilöstöä. Palkkakustannusten ohella kunnille aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia mm. ohjuksesta, rekrytoinnista, perehdytyksestä, työnjohdosta, hallinnosta, toimitiloista, työvälineistä, työterveydenhuollosta ja lomarahoista. Nämä kustannukset on arvioitu varovaisesti noin 30 prosentiksi palkkauskustannuksista (noin 44 milj. euroa/vuosi).

Laskennalliseksi säästökseen palkkatuetun työn ajalta kunnat voivat lukea 50 % prosentin (eli noin 352,50 euroa/kk/hlö) säästön työllistämisajalta (25 milj. euroa/vuosi). Valtion maksamaan työmarkkinatukiosuuteen kohdentuu palkkatukityöllistämisen vastaava laskennallinen säästö.

Uudistus yhdessä palkkatukityöllistämisen volyymilisäyksen (6000 htv) kanssa maksaisi kunnille nettona noin 314 miljoonaa euroa vuonna 2015. Samalla kohderyhmälle suunnattu palkkatuen lisäys kasvattaa valtion menoja nettona 48 miljoonaa euroa. Pelkkä työmarkkinatukimaksuosuuden lisäys maksanee kunnille noin 222 miljoonaa euroa. Valtio säästää uudistuksessa vastaavan summan, mikäli aktivointi ei merkittävästi lisäännä.

Palkkatuen uudistaminen lisää kuntien kustannuksia entisestään

Pitkäaikaistyöttömien aktivoinnista kunnille aiheutuvia kustannuksia kasvattaa myös vireillä oleva palkkatukiuudistus. Siinä palkkatuessa siirrytään yritysten ja kuntien osalta prosenttiperusteiseen palkkatukeen. Yli 2 vuotta työttömänä olleiden palkkatuki olisi esityksen mukaan korkeintaan 50 % palkkauskustannuksista (ilman lomarahoja).

Esityksessä kaavaillut tukitasot vähentäisivät merkittävästi erityisesti pitkään työmarkkinatu- en varassa työttömänä olleiden mahdollisuuksia työllistyä palkkatuella. Kunnille muutoksesta aiheutuisi useiden miljoonien eurojen lisäkustannukset, kun yli 500 pv työmarkkinatukea saaneiden keskimääräinen palkkatukiprosentti työllistämiskustannuksista laskisi 61 prosentista 50 prosenttiin. Kaiken kaikkiaan muutokset merkitsevät kuntien oman organisaation puitteissa tapahtuvan palkkatukityöllistämisen osalta jopa 25 miljoonan euron lisäkustannuksia vuoteen 2013 verrattuna. Kuntien työllistämiskustannusten nousu vähintään 11 %:lla realisoituu, mikäli kunnat pyrkivät ylläpitämään nykyisen työpanostason työllistäessään palkkatuella pitkään työttömänä olleita henkilöitä.

Tiivistelmä työmarkkinatukiuudistuksen kustannusvaikutuksista kunnille

- *Työmarkkinatukiuudistuksesta aiheutuvat trendin mukaiset kokonaan uudet kustannukset kunnille 222 miljoonaa euroa.*
- *Valtion kompensatio 75 miljoonaa euroa rajannee nettokustannukset alle 150 miljoonaan euroon.*
- *Työmarkkinatukiuudistuksen tuoman uuden kohderyhmän osittainen (30 %) aktivointi palkkatukityöllistämällä maksaisi kunnille nettona noin 93 miljoonaa euroa.*